

کتاب برهان قاطع

از تصنیفات عالم ربانی و حکیم صمدانی

مرحوم آقای حاج محمد خان کرمانی

اعلیٰ آبد معارف

طبع اول

چاپخانه سعادت کرمان

۳۶
۱۳۵۱، ۱۲، ۶

از طرف مدرسه مبارکه ابراهیمیہ کرمان تقدیر
کتابخانه مذکورہ عالیہ دانشگاہ کلاں
چنانچہ راجع بمطالعہ این کتاب مشکلاتی باشد
بمدرسه مبارکہ ابراهیمیہ کرمان مکاتبہ فرمائید
مجتبیٰ فروشی
قبران - کتابخانہ مسجد شیخ خیابان سروس
کرچہ سادات اخوی قم - مطبوعاتی حکمت
چاپخانہ سعادت

فہرست

کتاب بر بان قاطع

الف

بسم الله تعالى

فهرست کتاب مبارک برهان قاطع

<< مقدمه >>

صفحه

در صحت تصنیف کتاب و متن سوال سائل هر چه است در جواب آرد آن در قسمت ۲

<< قسمت اول >>

در اثبات لزوم وجود عالمی ظاهر مشهور در هر عصر و بیان حق در مسئله ضمن ده مطلب ۷

مطلب اول

در تحقق این مطلب از کتاب خدا بدلائل سه گانه ضمن یازده فصل ۷

فصل: در ذکر آیات قرآنی که دلالت دارند بر لزوم وجود هادی در هر عصری ۸

فصل: در اثبات دلالت آیات مذکوره بر مطلب بطور مجادله بانی بی احسن ۱۴

فصل: در شرح آیات مذکوره بطور موعظه حسنه ۱۶

فصل: در دلیل حکمت برای اثبات معنی آیات کریمه مذکوره ۱۹

فصل: در اثبات دلالت آیه ای که بلفظ هادی و شاهراست بدلیل مجادله ۲۰

فصل: . . . . . موعظه حسنه ۲۴

فصل: . . . . . حکمت ۲۵

فصل: در اثبات دلالت آیه کریمه (و جعلنا بینهم الفج) بر این معنی بطور مجادله ۲۹

فصل: . . . . . موعظه حسنه ۳۲

فصل: . . . . . بدلیل حکمت ۳۴

ب

صفحه

فصل: حاصل دلایل ثبته مذکوره در تفسیر آیات فزیه و تمیم آن مطالب بطور موعظه حسنه ۳۷

مطلب دوم

در ذکر اخبار و اثبات دلالت آنها بر لزوم وجود علی و حجت بائی از خداوند در هر عصری با دلایل ثبته ۴۱

در ضمن هشت فصل

فصل: در ذکر احادیثی از کتاب مبارک فضل بختاب در دو اشراق ۴۲

اشراق اول - در اخباری که در آنجا تصریح با هم عالم و علم یا عدول و آنچه باین معنی است شده ۴۲

دویم - در ذکر اخباری که توجیه آنها لزوم وجود حجتی است در هر زمان ۵۱

فصل: در روایاتی از کتاب کافی ۵۶

فصل: در روایاتی از کتاب غیبت نعمانی ۶۵

فصل: در روایاتی از کتاب عوالم ۶۶

فصل: در روایاتی از کتاب بصائر الدرجات ۷۰

فصل: در اثبات دلالت اخبار مذکوره بر لزوم عالمی ظاهر مشهور و محسوس در هر عصر بدلیل مجادله ۷۰

فصل: . . . . . بدلیل موعظه حسنه ۷۶

فصل: . . . . . بدلیل حکمت ۸۰

مطلب سوم

در اثبات لزوم وجود ایشان بدلیل عقلی با استدلال بر چهار قسم بدلیل از انواع ادله ثبته مذکوره ۹۰

ضمن چهار فصل

۹۰

فصل در استدلال مجادله بآتی ہی حسن (بر چهار قسم مجادله)

صفحه ۹۰

دلیل اول

۹۰

دلیل دوم

۹۲

دلیل سوم

۹۶

دلیل چهارم

۹۹

فصل در ذکر اوله موغظه حسنه در این مقام (بر چهار قسم)

۱۰۵

دلیل اول

۱۰۵

دلیل دوم

۱۰۷

دلیل سوم

۱۰۹

دلیل چهارم

۱۱۱

فصل در ذکر اوله حکمت بر این معنی (بر چهار قسم)

۱۱۲

دلیل اول

۱۱۲

دلیل دوم

۱۱۶

دلیل سوم

۱۲۱

دلیل چهارم

۱۲۳

فصل در ذکر معارضات اخبار در مطالب سابقه

۱۲۷

مطلب چهارم

در اثبات لزوم وجود ایشان - اجتماع در ضمن پنج فصل

۱۳۰

فصل در اثبات اجماع شیعه بر این مطلب

صفحه

۱۳۱

فصل در اثبات اجماع اهل سنت بر این مطلب

۱۳۳

فصل در اثبات دلالت این جماعات بر این مسأله بآله ثلثه فرجبره

۱۳۴

دلیل اول (مجادله بآتی ہی حسن)

۱۳۴

دلیل دوم (موغظه حسنه)

۱۳۶

دلیل سوم (حکمت)

۱۳۷

فصل در بیان اجماع عقلا بر اینکه در عصری رسمی لازم است

۱۴۲

فصل در اجماع اهل ادیان بر اینکه در هر زمانی عالمی لازم است

۱۴۶

مطلب پنجم

در اثبات لزوم وجود عالمی در هر عصر بدلیل آفاق بآله ثلثه ضمن فصل

۱۵۰

فصل در دلیل مجادله بآتی ہی حسن

۱۵۱

فصل - موغظه حسنه

۱۶۱

فصل - حکمت

۱۶۳

مطلب ششم

در استدلال بر این مطلب بدلیل نفس از راه اوله ثلثه ضمن فصل

۱۶۵

فصل در استدلال بر لزوم وجود عالمی در هر عصر بدلیل نفس از راه مجادله بآتی ہی حسن

۱۶۵

فصل - از راه موغظه حسنه

۱۶۷

فصل - از راه حکمت

۱۶۹

صفحه

و
در استدلال بر این مطلب (با انواع علوم):

۲۰۴	علم صرف
۲۰۶	علم نحو
۲۰۸	فقه و اصول
۲۰۹	بیان و معانی
۲۱۰	عرض
۲۱۱	برهان
۲۱۲	حساب و هندسه و نجوم
۲۱۴	سیما
۲۱۶	لبیبا و همیا و رمیا
۲۱۶	طبیعی
۲۲۳	بیان و معانی و ابواب و آیات

« قسمت دوم »

در جواب از اجوبه که اشخاص دیگر در این موضوع بسأل ره داده اند و بیان عیوب آن جواب در طلب

مطلب اول

در جواب از آنکه گفته اند در این فقره راست و درست است ولی از حکام اولیه است و دخلی
بکلمه ثانوی ندارد

۲۲۵

مطلب دوم

صفحه

مطلب هفتم

۱۷۴	در اثبات لزوم وجود علی در عصر آیات انسان و سبط با دلالتش بر زوره که در ضمن مقدمه و چهار فصل بیان فرموده شد « مقدمه »
۱۷۹	فصل در دلیل مجادله با تئوئی بی حسن
۱۸۱	فصل در موعظه حسنه
۱۸۳	فصل در اثبات برهین حکمت
۱۸۵	فصل بیان دیگر در انتقام

مطلب هشتم

۱۸۷	در استدلال بر (ربوبیت) در این مقام با دلالتش بر زوره، ضمن برهین فصل
۱۸۸	فصل در دلیل حکمت
۱۹۲	فصل در دلیل مجادله
۱۹۶	فصل در دلیل موعظه حسنه

مطلب نهم

۱۹۸	در استدلال با هم (عادل) خداوند بر این مطلب و بیان آن با دلالتش بر زوره ضمن فصل
۱۹۸	فصل در دلیل حکمت
۲۰۱	فصل در دلیل مجادله با تئوئی بی حسن
۲۰۳	فصل در دلیل موعظه حسنه

مطلب دهم

کتاب برهان قاطع

از تصنیفات عالم ربانی و حکیم صمدانی

مرحوم آقای حاج محمد خان کرمانی

اعلیٰ آئینه معارف

طبع اول

چاپخانه سعادت کرمان

ز

صفحه
۲۳۱

در جواب بزرگ کسید گفته: (در وجود علم با حاصل شد)

مطلب سیوم

۲۳۸

در جواب از قول کسید گفته اند: (از هر کسی علمی باید آموخت)

در قسمت سیوم

۲۵۰

در تریف شخص نایب و عالم و در بیان منزلت و صفات شخص کامل و همین دو مطلب

مطلب اول

۲۵۰

در شناختن شخص کامل

مطلب دوم

۲۶۰

در بیان حال ظاهر علم سابق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سپاس بیرون از قیاس و اداری راست که داوری را مختص ذات مقدس
خود فرموده است و ستایش داوری راست که فرمانفرمانی ملک هستی را منحصر خود پسندیده
یگانه بی مثال است و فردی تماشای و درود نامحدود و پنجاهمبری راست که حکایت زو حضرت
اصدی را نموده و آئینه سزای نامای جلوه ازلی گردیده و سلام خدائی بر آل اوباد که هادیان
سبیل مستقیم و نمایندگان شاهراه تویند و حیات محمدی بر پشویان دین و امامان یقین بر او است
و در غیر ایشان بیجا است و لغت خداوند بر اعدای ایشان و دشمنان پشویان با تادار و
اقا بعد چنین گوید بنده ایتم محمد بن کریم که در این وقت جناب مستطاب سلاله الانجبار و
سلیل الاطیاب العالم العال و الفاضل الکامل صاحب منافع و حاوی مائر افاضه محمد
شیشه ای و فقه آینه سوده و بلخه نمشی اوله ، استخوانی فرمودند در اس اساس دین و اصل
ایمان و یقین که در این ایام اسباب اشتباه در میان عوام الناس گردیده است و از
علماء دینما در این باب سوال می کنند و حیران و سرگردان گردیده اند و این پنجه با وجود
قلت علم و عمل و بسیاری خطا و زلل و گرفتاری بسیار و رنج بشیاد خواتم مقدر کردم بنده تا
و خود را بکناری کشم از این سسند باطن دیدم این سسند از حصول دین است و اگر این مسئله
خواهش بریم و در جواب از شبهات و رفع شکوک بگوئیم ، بنای شرح جمعی و نه هب محمدی صلی الله
علیه و آله بهم میخورد و دین فاسد میشود و کاسد میگردد ، و در این زمان بر علماء واجب و لازم است

که معاکن از بعضی اسلام رفع نمایند و نگذارند که شیطان لعین در دین مسین رخنه کند
لذا اقدام نمودم بچواب از این مسئله و چون آنجناب فارسی سسوال فرموده بودند تا چنانچه
فارسی بدیم که نفعش عام شود تا جاهل و عالم هم از آن بهره ببرند ، لهذا منتم فارسی عرض
نمودم باینکه سائله علمی بعبری آسانتر نوشته میشود و آفانه اوله و بر این در عربی سهل تر
و از خداوند استمداد بگویم که مقدر فرماید تا این ناچیز با نظره خواست است بیان این مسئله
نایم و عوام هم بهره ببرند و معاکن سعی میکنم که اوله بسیار بیایم و شرح آیات و اخبار در هر
مقام نمایم و لاحول و لا قوة الا بالله العلی العظیم . فرموده اند :
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ
الطَّاهِرِينَ وَآلِهِ اللَّهُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ وَبَعْدُ بِاسْتِجَابَةِ اللَّهِ
فَدَاكَ خَيْرًا زُرَّ سَالِحَاتٍ وَكُتِبَ لَكَ بِسْمِ اللَّهِ مَفَاحِمُهَا وَأَمَّا بَرُهَا نَمَّ
و عهده چنان بود که خداوند زمین را خالی از رحمتی نخواهد کرد که او واسطه فیض و راوی عدل
و قرینه ظاهره میان راهای و قوای مبارک است و از راه او موحیدین توحید کننده و مؤمنین ایمان
بنبی و رو با نام کنند و انسایت یاد بگیرند ، و اوله و بر این از کتاب دست و کتب شیخ
بقدریقین جمع کرده داشتم و همین خیال خیر را اسباب خروج از بله و ترک وطن مألوف شده
و بر کجا که اسمی از بزرگی می شنیدم بر سر میدیدم و تفتیشش عاشر منبوم ، هر یکی را پای بست خیالی
میدیدم و بوی خیر از ایشان نمی شنیدم و چون اول و غروب او را میدیدم انی لا احدث الا فظین
پشیمان خاطر خود میانتم ، تا خداوند خواست و اجداد طاهرین مرحمت فرمودند بانچه دلم در
می شتافت بدایتم فرمودند ، با قلبی آسوده و خاطر شاد در نطق عطفش بر میردم تا هم

هذه الاوراق بعد اكثر من سدس الالف من ليله من ليله شهر ربيع المولد ليلة
 العيد السعيد على من وبركة حامدا مصليا مستغفرا سنة ثلث وتسعين
 بعد الالف خلت من الهجوة النبوية المصطفوية على مهاجرها الا ان الخيبة
 والنار وروح له الفداء في شرب الخمر في كسر مكبتي والمجد لله أولا وآخرا وظاهرا
 « و باطنا »
 تمت

نخبر برشد بدست اقل الخليفة ابن المرحوم غلام علي الاصفهاني محمود در
 مدرسه مباركه خان مرحوم و تمام شد در روز دوشنبه ششم شهر شعبان
 الحرام سنة هزار و سصد و ده - از خواستگان ابن مهناله شريف النعمان
 دعاء دارد اميد است فراموش نفرمايند و را وصلي الله على محمد و
 آله الطاهرين

بر حسب امر مبارك سرکار آقاي حاج محمد الرضا خان ابراهيمي اداوم الله ايام افاضات
 نجله اين بنده محمد تقی و اعطى قوتى فرزند مرحوم محمد و عطا کرمانى استنساخ کردید.
 کرمان محمد تقی و غنى .

بنفقة جناب آقاي آقا ميرزا ابراهيم صالحى دامت توفيقاته

طبع گردید